

ΜΠΟΡΕΙ Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΣΜΟΣ ΝΑ ΔΩΣΕΙ ΛΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΗΘΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ;

Λάμπρος Κουλουμπαρίτης

Περίληψη



Ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση φαινόταν να διαμορφώνει ένα πρωτότυπο πολιτικό και πολιτισμικό σύστημα, με αρχές την δημοκρατία και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ευημερία, για διάφορους λόγους υπέκυψε στα πάθη και τα συμφέροντα, που κορυφώθηκαν με τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία, την κρίση του 2008, το Μπρέξιτ, τον συντηρητισμό της Πολωνίας και της Ουγγαρίας, την Πανδημία και την Ουκρανική κρίση, δίνοντας την εντύπωση κάποιας μη αναστρέψιμης ολίσθησης. Εστιάζοντας στην

οικοδόμησή της κυρίως στην οικονομική και νομική διάσταση που κυριάρχησαν στην πορεία της, οι Ευρωπαίοι ιθύνοντες παραμέλησαν την απαραίτητη *πολιτισμική* διάσταση που θα έδινε στην Ευρώπη την ανθρωπιστική προοπτική που της αξίζει, όχι μόνον τη φιλειρηνική στρατηγική που επέβαλε ο αρχικός σκοπός της, όταν δημιουργήθηκε, για να υπερβεί τους πολέμους που την αιματοκύλησαν επί αιώνες, αλλά και μια ομοσπονδιακή δομή με κοινωνική πολιτική και πολυδιάστατη δημιουργικότητα.

Ο Αριστοτέλης είχε επίσης επιμείνει στην οικονομική αυτάρκεια και στην δικαιοσύνη των πόλεων ως προϋπόθεση της ηθικής και της πολιτικής του, αλλά συγχρόνως θεώρησε ότι προέχουν οι ανθρώπινες επιδιώξεις για τις αρετές, τη φιλία, τον έρωτα και την επιστημονική μελέτη των πάντων με σκοπό την ευδαιμονία του καθενός και της πολιτείας. Είχε μάλιστα διαισθανθεί αφενός την πολυπλοκότητα του κόσμου και αφετέρου τη δυσκολία της επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, γιατί κυριαρχούν οι ανταγωνισμοί και η αφηγηματική βία. Πολυπλοκότητα και αφηγηματική βία είναι δύο θεμελιώδεις άξονες και της σύγχρονης εποχής, που αγνοούν οι περισσότεροι ιθύνοντες του πλανήτη μας και αυτοί που παίρνουν αποφάσεις *χωρίς καμμία ανάλυση των κινδύνων*, με τραγικά αποτελέσματα. Για να βρει λύσεις απέναντι σε αυτά τα προβλήματα, ο Αριστοτέλης επινόησε την Ηθική με κέντρο βάρους την *φρόνηση* και την *επιείκεια*, και την Πολιτική με ένα ιδεώδες *πολιτειακό* με δημοκρατική υπόσταση, που μπορεί να είναι *πρότυπο* και που επιτρέπει να προσαρμόζονται, με ειδικά κριτήρια και αρμόζουσες μεταμορφώσεις, όλα τα πολιτικά καθεστώτα για το κοινό συμφέρον και την πρόοδο. Αυτή η μέθοδος μου φαίνεται να λείπει σήμερα στους ιθύνοντες της Ευρώπης, οι οποίοι αναπαράγουν την ίδια πάντα αφήγηση κάποιων αξιών στο κενό και άκριτα. Νομίζω ότι ο αριστοτελισμός, όπως διατυπώθηκε σε διάφορες ιστορικές φάσεις, θα μπορούσε στη σημερινή ιστορική συγκυρία να βοηθήσει να βρεθούν ορισμένες λύσεις στα αδιέξοδα που οδηγούμαστε.